

rajši zgrabili Egipt, Italijani pa Albanijo in Tunis. Angleško brodovje se je prestavilo v Karf blizu Albanije.

Rusko-turški boj.

Prva kri v tem boju je tekla v Aziji. Turki so tam okoli pomorskega mesta skriti za močnimi šancami; naslanjajo se na sila močno trdnjavo Karst; vsa dežela Armenija je gorata; turških vojakov je proti ruski meji nastavljenih 57.000; proti perzijski pa 26.000. V Erzerumu, glavnem mestu, stoji tudi kakih 20.000. Nad ta turška krdela začelo je 125.000 Rusov lomastiti 26. aprila v 3 oddelkih; prvi oddelek izšedši iz ruskega mesta Aleksandropolja najbolj naglo prodira naprej in je v prvem hipu trčil na nepripravljene Turke in vjel 100 mož in 7 oficirjev; kubanski kozaki so pomandrali s svojimi konji cel škadron Turkov; drugi oddelek je mahnil iz Ahalčika proti Ardehanu, ter zajel 200 Turkov in prodril po precej krvavi bitki v mesto Muhaster; tretji oddelek pa hiti proti Batumu, toda tukaj so se Turki 2 krat močno v bran postavili tako, da je padlo 800 Rusov, če je res, kar turški listi poročajo. Sedaj so Rusi celo blizu Karsa in ženejo Turke pred seboj v mesto, ki je silno utrjeno in zavarovano z več kakor 300 kanoni. Če se Rusi mesta polastijo, potem je vsa Armenija kmalu v ruski oblasti. Turško brodovje je bombe poganjalo v ruska pomorska mesta Poti in Sv. Juri, pa ni posebno škode zadajalo, ker se zavolj ruskih kanonov bližeje k bregu ne upa. Sicer pa turški brodarji niso preveč prebrisane glave, ker so se tako zidotili na zemljevidu, da so lastno turško mesto Hefketil postreljali misleči, da je rusko. V Evropi še Rusi in Turki niso trčili drug na drugega; Turki se ne upajo črez Donavo, Rusi pa še niso vsi do nje prišli. Močno jih ovira velika povodenj, ki je nastala v južnem Ruskem in v Rumunskem; železnico med Jašem in rusko mejo so silni valovi pretrgali; sedaj je zopet popravljena. Vkljub temu se pa ruska vojna primeroma strašno naglo pomika naprej; general Skoboljev je v 14 urah blizu 20 milj daleč prihajal z 1300 kozaki in se polastil železniškega mosta črez Seret pri Galacu. Nekoliko ur pozneje so prisopihali od Donave 3 turški monitorji, da bi važni most podrli, so pa jo takoj jezni pobrisali, ko so Ruse zagledali. Sedaj je večjidel že vsa ruska vojna v Rumuniji, kakih 300.000 mož z 628 kanoni; vojaki morajo večjidel peš ali jež marširati, kanoni, streljivo itd. se pa po železnici prevažajo. Zasedli so že mesta Galac, Brajlo, Reni, Izačko, Izmail in Kilijo in misli se, da bodo tukaj skušali črez Donavo mahnuti v Dobrudžo, da vzamejo turško železnico od Donave do Kustenža na Črnem morju in potem daleč lomastijo v Bolgarijo proti Silistriji, Sumli in Varni. Ali ruska vojna je že sedaj tako srečno postavljena, da še nihče ne more vedeti, kde bodo prav za prav z glavno silo v Turčijo vdrl. Kajti

oddelki ruske vojne so že Gžurdževo zasedli nasproti Ruščuku in Kalafat nasproti Vidinu in sicer po železnici, katero Turki pogrešajo in tedaj ne morejo tako hitro povsod priredjeni biti. Zato že precej zmedeno simotamo cepečejo. Pri Vidinu so imeli 100.000 mož zbranih, ali zapazivši, da se veliko Rusov zbira pri Galacu, so jih začeli po Donavi spravljati v Dobrudžo, deloma celo nad Ruščuk in Varno in po Črnem morju; toda Rusi utegnejo te pustiti in po železnici v Kalafat in ondi črez Donavo nad Vidin in daleč v Sofijo za Balkanom mahnuti; tedaj bi morali Turki sami Balkan zapustiti in iti braniti Adrijanopelna in Carigrada. Vreme je sedaj ugodniše postalo. Rumunski knez je z ruskim carom sklenil pogodbo, po kateri prepušča celo deželo, vse železnice in ceste itd. v porabo Rusom; tudi oroža svoje vojake in ladije; Turki so mu že vzeli 3 na Donavi. Srbski knez Milan je telegrafično pozval generala Črnajeva v Belgrad, ob enem je poslal 3 brigade, da zabranijo Turkom zasesti Kladovo, kakor storiti žugajo. Črnogorski knez je iz Cetinja šel k južni vojni in je rekel, da bodo sedaj Črnogorci menje prilike imeli Turke napadati na bojnem polju, ker se v trdnjave skrivljejo. Turška vojna je namreč letos tam za polovico slabēja od lani. Grških prostovoljcev je 2 bataljona vdrl v Tesalijo; Hercegovinci so pri Nevesinju ubili 28 Turkov. V Bosniji je 14 čet, vsaka šteje 400—600 vstašev. Ruski car je ukazal novih 460.000 mož pod orožje pozvati. Ravno sedaj smo izvedeli, da so Rusi v Aziji iz Erivana prodrli v veliko mesto Bajazid; turških 1700 vojakov je pobegnilo na planine proti Erzerumu; Rusi so zasedli mesto in grad in zaplenili veliko streljiva. Turški admiral Hobart-paša je bil od Rusov skoro vjet na Donavi, komaj je odtekel v Črno morje.

Za poduk in kratek čas.

Donavo.

Mogočnej zili podobna je velika Donavo gledé jenega toka po srednji Evropi. Od Črnega gozda na Nemškem, kder 2176 črevljev visoko nad morjem izvira, do iztoka v Črno morje meri njeni tok 400 milj ali 800 ur in je tedaj za Volgo na Ruskem največja evropska reka. Zgornji jeni tok gre skozi nemške dežele: Badensko, Württenbersko in Bavarsko, srednji skozi avstrijsko-ogerske dežele in spodnji dela mejo med Turškim in Rumunijo. Pod Budimpeštom je 3000 črevljev široka in po 24—36 črevljev globoka; pod Osekom se njej pridruži naša Drava in pri Zemljinu slovenska Sava. Med Zemljinom in Belgradom je Donava 4800 črevljev široka in 42 črevljev globoka, se pa niže pri Orsovi stisne na 800 črevljev ter dela ladijam mnogo neugodnih brzic. Dalje teče proti vzhodu črez globoko rumunsko nižavo, kder mnogo močvirjev in jezer pa tudi dokaj otokov nareja.

Od Vidina do Črnevode teče 60 milj skoro vedno ravno proti izhodu in se tukaj nagloma obrne do Galaca na severno in potem zopet na izhodno stran ter se potem v 3 strugah izliva v Črno morje. Od Vidina naprej je bolgarsko ali turško pobrežje vseskozi bolj visoko, kakor rumunsko, ter je trdo, deloma skalno, kar Turkom veliko pomaga, da se laglje branijo proti Rusom, ki jim nasprotno prihajajo iz rumunske strani. Rumunsko pobrežje pa je ne samo bolj nizko, ampak precej močvirno, kar pristop k Donavi zopet močno ovira. Najvažniši prehodi so na južni strani Kladova v Srbiji, potem Vidin, Palanka, Rahova, Nikopolje. Sistova, Ruščuk, Oltenica, Silistrija, Mačin, Izačka in Tulča na turški, Turn-Severin, Kalafat, Džurdževo, Brajla, Galac, Reni, Izmail in Kiltja na rumunski strani. Široka je pri Ruščuku nad 2000 črevljev, pri Silistriji 4000, pri Galacu pa je zopet bolj ozka, kder je ena struga samo 480 črevljev, druga 900 široka. Ker Donava, glavna reka srednje-evrópska na svojem prav razvitem teku le malo pada, vozijo se po njej do Ulmana na Bavarskem navzgor velike prevozne ladije, do Ruščuka pa celo morske. Sedaj ima vse prevažanje blaga in ljudi po njej v svojih rokah posebno parobrodniško društvo, kojemu je ime: Oesterreichische privilegierte Donaudampfschiffahrtsgesellschaft. Leta 1828. sta ga 2 Angleža osnovala na Dunaju z 100.000 fl. kapitala v delnicah; sedaj ga ima 25 milijonov in više 1500 parobrodov, ladjij, bark, čolnov itd. Od naše vlade dobiva precej podpore na leto.

Zgodovina nas na Donavo spominja veliko stotin let že pred Kristusom. Stari Grki ali Heleni so jo imenovali: Ister, Rimljani pa Danubius: Nemci jo imajo za: Donau, Slavjani pa za Donavo ali Dunaj. Rimljani za cesarja Augusta so Donavo od izvira do ustja opazno varovali kot namejno reko in jo z stolpi, tabori in trdnjavami močno utrdili. Na vodi so imeli mnogo vojnega brodovja in se večkrat z sovražniki na njej vojskovali. Cesar Julijan je iz Bavarske po Donavi do Belgrada enok prepeljati dal celo vojsko. Tudi Karel veliki se je Donave za prevažanje vojnega orodja in živeža poslužil v vojski proti divjim Avarom ali pesoglavecem. Nemška cesarja Konrad in Friderik sta svoje križarje tudi po Donavi spravljala do Srbije in pozneje v turških bojih se je naše avstrijsko in ogersko brodovje z turškim pogosto merilo kakor da bi se bili na morju zgrabili. Boga samemu je natančno znano, kolikokrat je voda v Donavi že bila rudeča od človeške krvi, prelita na njenih volovih in pobrežjih. V zgodovinskih knjigah beremo zapisano, kako so najsilniši vojskovodje preko nje vodili svoje vojne čete: Trajan, Atila, Karel veliki, Rudolf Habsburški, Janko Sibirjanin, Soliman, princ Eugen, Laudon, Napoleon, Dibič Sabalkanski itd.

Jednako bo tudi letos. Turki imajo kraj Donave mnogo trdnjav, po njej pa jim plava 12

železnih monitorjev, kojih vsaki nosi po 4—6 sila težkih kanonov. Rusi pa zagrezajo v Donavo strahovite torpede, t. j. velike proti moči dobro zavarovane bale ali zaboje smodnika, kateri se z pomočjo daleč od brega skrite električne baterije po drotu zapali, brz ko sovražna ladija nad torpedom stoji. Pok je tako silen, da razbije ali prevrže in potopi najmočnejše ladije.

Smešničar 18. Dve ženi ste se srečale in se začele pogovarjati o dobrih lastnostih svojih mož. Prva je djala: moj mož je sila vesten človek. Nedavno se mu je sanjalo, da je bil nekaj ukradel; brz drugi dan je šel k sodniji ter se je sam zatožil. Druga sedaj pristavi: moj mož ni nič menje vesten, kedar prilično kde kaj seboj vzame, vselej se mu zdi, da se mu je kar-le sanjalo.

Razne stvari.

Trboveljsko premogovo društvo je lani imelo 233.288 fl. čistega dobička in bo 1. julija 4 fl. na delnico izplačalo.

(Cerkvo v Frankolah) so nepoznani hudobneži oropali vseh odej na altarjih in škrinjico za pobiranje miloščine razbili.

(Urad za cementiranje sodov) v Laškem ne bo de nameščen, kakor je bilo že sklenjeno, ampak v Šoštanju.

(Strašni uboj) so se zgodili v Kopošvaru na Ogerskem; ritmajster Ignac Merey je ustrelil svojega svaka barona Majthenyija, jegovo ženo pa rani in potem sam sebi kroglo skozi čelo zagnal. Skoro ob enem je Kristof Merey nastrelil svojega mlajšega brata in potem sam sebe ustrelil. Obadva morivca in baron Majthenyi so mrtvi. Nesrečneži so se dolgo pravdali zaradi dedšine.

(Tri delavce je zasulo) v Belaku na Koroškem; trebili so študenec ali štepah, zemlja se je na nje vsipala.

(Bišk ubil) je na Markovo celó blizu sv. Marjete pod Ptujem 19letno Nežo Donej, ko je z 20letno sestro Marijo krompir sadila; sestra je močno ranjena.

(Kravji tatove) blizu Maribora doma, hodijo k sv. Duhu pri Lučanah krav krast, do sedaj so jih že 5 odgnali.

(Konkurzni izpiti) so napravili častiti gospodje Jakob Košar, Franc Ozmec, Jožef Probst in Gregor Dupelnik.

Dražbe III. 11. maja Marija Butolen v Sitešu 350 fl., Franc Lasbäher v Trgetovcih; 16. maja Peter Medved pri sv. Ani 1850 fl. 18. maja Jožef Molan v Pohanci 1395 fl.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 57 50 — Srebrna renta 63 80 — Zlata renta 70 70 — Akcije narodne banke 767 — Kreditne akcije 138. — Napoleon 10 29 — Ces. kr. cekini 6 12 — Srebro 111 80